

Status voor langdurig ingezetenen in de Europese Unie

Benchmark

De situatie van Nederland vergeleken met andere EU-lidstaten

De benchmarks van EMN Nederland vergelijken de Nederlandse onderzoeksresultaten met de andere lidstaten van de Europese Unie (EU). Wat zijn de meest relevante overeenkomsten en verschillen? De benchmarks zijn een bijlage bij de volledige thematische EMN-onderzoeken (syntheserapporten met alle onderzoeksresultaten per EU-lidstaat). EMN Nederland stelt de benchmarks op in overleg met betrokken Nederlandse experts.

Het Europees Migratienetwerk voerde in 2019 een kort onderzoek uit naar de implementatie van de Europese richtlijn 2003/109/EC over de status van derdelanders¹ die langdurig verblijven in een van de lidstaten van de Europese Unie (EU). Dit EMN-onderzoek geeft een overzicht van de manier waarop de EU-lidstaten deze juridisch bindende richtlijn hebben geïmplementeerd in hun nationale wetgeving en waar de verschillen liggen. Het onderzoek *'Long-Term Resident Status in the EU'* is gepubliceerd in juni 2020. Deze benchmark brengt de verschillende benaderingen in kaart van EU-lidstaten over de implementatie van de richtlijn in de nationale wetgeving. Hierbij wordt Nederland als uitgangspunt genomen en wordt vergeleken hoe Nederland zich verhoudt tot de andere EU-lidstaten bij de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de status EU-langdurig ingezetene, de aanvraagprocedure, de middelenvereisten, de voortvloeiende rechten, het verliezen van de status EU-langdurig ingezetene en de informatievoorziening.

Inhoud:

- Opvallende inzichten uit het onderzoek
- Voorwaarden voor het verkrijgen van de status EU-langdurig ingezetene
- Aanvraagprocedure langdurig ingezetenen
- Middelenvereisten
- Voortvloeiende rechten uit de status EU-langdurig ingezetene
- Verliezen van de status EU-langdurig ingezetene
- Informatievoorziening over de status EU-langdurig ingezetene

Richtlijn 2003/109/EC

Deze richtlijn uit 2003 geeft derdelanders die minimaal 5 jaar legaal in een EU-lidstaat verblijven de mogelijkheid om zich, onder voorwaarden, te kunnen bewegen in de EU (met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Denemarken) en zich te kunnen vestigen in een andere lidstaat. Het uitgangspunt van deze status van 'EU-langdurig ingezetene' is dat een derdelander die langdurig verblijft in een lidstaat zoveel mogelijk de rechten moet kunnen uitoefenen die gelijk staan aan die van een burger van de EU. De status die voortvloeit uit de richtlijn faciliteert hierin door derdelanders die langdurig verblijven de mogelijkheid te bieden, net als een burger van de EU, om zich te verplaatsen naar andere lidstaten en daar (economische) activiteiten uit te oefenen.

Opvallende inzichten uit het onderzoek

- Vier lidstaten hebben geen nationale verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd, maar alleen de EU-status. Van de 19 landen die wel een nationale status hebben, zijn Nederland, Litouwen, Tsjechië en Spanje de enige lidstaten die het verkrijgen van de status EU-langdurig ingezetene faciliteren. Dit doet Nederland door bij een aanvraag van een verblijfsvergunning regulier voor onbepaalde tijd eerst automatisch te toetsen of de vreemdeling in aanmerking komt voor de Europese status.

¹ Een derdelander is een persoon met een andere nationaliteit dan die van één van de lidstaten van de Europese Unie, Noorwegen, IJsland, Liechtenstein of Zwitserland.

- Er bestaat een groot verschil in het minimale inkomensvereiste tussen de lidstaten. In Nederland bedraagt dit eigen middelen vereiste voor 2019 ten minste € 1.236,52 per maand. Ter vergelijking, in Polen voldoet men met € 165,- per maand terwijl dit in Luxemburg € 2.145,- is. Dit hangt grotendeels samen met het verschil in minimumloon/bijstandsniveau tussen de lidstaten.
- Daarnaast verschilt de periode waarin dit inkomensvereiste wordt getoetst per lidstaat. In Nederland moet de aanvrager voor een periode van 3 jaar over voldoende middelen hebben beschikt, of een arbeidscontract kunnen overleggen dat minstens 1 jaar geldig is. In Frankrijk, Luxemburg en Zweden moet de aanvrager voor de volledige periode van 5 jaar legaal verblijf voor de aanvraag van de status EU-langdurig ingezetene over voldoende middelen beschikken, terwijl in België, Cyprus, Estland en Spanje een momentopname op het moment van de aanvraag voldoende is.
- Acht lidstaten², waaronder Nederland, passen een arbeidsmarkttoets toe wanneer een economisch actieve langdurig ingezetene uit een andere lidstaat een verblijfsvergunning wil aanvragen. Deze toets houdt in dat er wordt gekeken of een burger van de lidstaat zelf of een andere EU-burger de werkzaamheden van de derdelander kan vervullen. Alleen België maakt een uitzondering voor het toepassen van deze toets voor beroepen waar veel vraag voor personeel naar is.
- In aanvulling op de verplichte voorwaarden die voortvloeien uit de richtlijn om in aanmerking te komen voor de status EU-langdurig ingezetene, stellen de meeste lidstaten aanvullende eisen zoals de mate van integratie³ en/of een bewijs van acceptabele woonruimte⁴. Nederland verlangt een minimale mate van integratie en kennis van de Nederlandse taal.

Voorwaarden voor het verkrijgen van de status EU-langdurig ingezetene

Categorieën derdelanders die niet in aanmerking komen voor de status EU-langdurig ingezetene

De richtlijn is van toepassing op derdelanders die ten minste 5 jaar op legale basis in een lidstaat hebben verbleven en de verblijfstitel van de derdelander mag niet van tijdelijke aard zijn⁵. De meeste lidstaten hebben zich beperkt tot het uitsluiten van studentenvisa, tijdelijke visa voor derdelanders die nog in afwachting zijn van hun procedure en andere vormen van tijdelijk verblijf die niet onder de richtlijn vallen, ook Nederland. Wel moet hierbij worden vermeld dat Nederland een relatief groot aantal tijdelijke verblijfsgronden kent waardoor een deel van de derdelanders niet of later in aanmerking zal komen voor deze status. De richtlijn stelt geen duidelijke kenmerken aan het begrip tijdelijk verblijf. Hierdoor kunnen er verschillende interpretaties ontstaan in de verschillende lidstaten. Het staat daarnaast lidstaten vrij om buiten de reikwijdte van de richtlijn nog andere groepen derdelanders uit te sluiten. Zo worden in Kroatië derdelanders die een gevangenisstraf hebben uitgezeten uitgesloten van de status EU-langdurig ingezetene.

Daarnaast is het ook mogelijk bepaalde groepen derdelanders juist wel toe te laten. Zo kunnen migranten die verblijven op een studentenvisum in Estland wel aanspraak maken op de titel EU-langdurig ingezetene. In Spanje en Nederland kunnen internationale studenten de helft van hun studieduur gebruiken om aan de vereiste van 5 jaar te komen. Duitsland sluit behalve de derdelanders met een tijdelijk visum ook de aanvragers uit die in Duitsland verblijven vanwege humanitaire of politieke redenen.

Maximaal toegestane afwezigheid tijdens de voorafgaande 5-jaar

Wanneer een derdelander korter dan 6 aaneengesloten maanden buiten de EU verbleef en in totaal niet langer dan 10 maanden buiten de EU verbleef, dan is dit niet van invloed op de verblijfsduur van 5 jaar. Echter, lidstaten mogen voor specifieke situaties ook langere afwezigheidsperiodes hanteren. De meeste lidstaten⁶ doen dit ook, zo staan

2 BE, FI, FR, LV, LU, NL, SI en SK.

3 CY, CZ, DE, EE, EL, FR, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL en PT.

4 BG, CY, CZ, DE, EL, HU, IT, LV, LU, MT, PL en SK.

5 Art. 3(2) a t/m f, richtlijn 2003/109/EC.

6 BE, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL en PT.

Nederland, België, Hongarije en Litouwen toe dat een derdelander niet langer dan 12 aaneengesloten maanden buiten de EU verblijft en deze afwezigheid in totaal niet langer dan 18 maanden duurt. Dat geldt in Nederland bijvoorbeeld voor derdelanders die al voor hun 19de minimaal 10 jaar hier hebben gewoond. Tsjechië en Luxemburg hantieren deze 12 maanden aaneengesloten afwezigheid ook maar hebben hier geen maximumduur aan verbonden. Duitsland, Estland, Italië, Letland Malta en Polen daarentegen kennen geen maximum aaneengesloten afwezigheid maar wel een totale maximumduur. Finland stelt dat er kan worden afgeweken van de richtlijn maar dit per geval wordt bekeken. Slechts 6 lidstaten⁷ passen geen ruimere voorwaarden toe.

Toelating tot Nederland van EU-langdurig ingezetene uit andere lidstaat

Voorwaarden om te mogen verblijven voor werk

Om te mogen werken in een andere lidstaat hanteren de meeste lidstaten dezelfde voorwaarden voor derdelanders met een status EU-langdurig ingezetene als voor derdelanders zonder deze status. Nederland hanteert, net als 7 andere lidstaten⁸, een arbeidsmarkttoets waarbij wordt gekeken of een Nederlander of een andere EU-burger de vacature kan vervullen⁹. België geeft hierbij aan flexibelere voorwaarden te bieden voor mensen die een bepaalde functie gaan vervullen waar in België vraag naar is.

Aanvullende voorwaarden voor zelfstandigen

13 lidstaten¹⁰ geven aan dat derdelanders met een status EU-langdurig ingezetene aan dezelfde voorwaarden onderworpen worden als derdelanders zonder een status EU-langdurig ingezetene. Bulgarije geeft aan geen restricties te hanteren en in Kroatië valt de derdelander met een status EU-langdurig ingezetene buiten de nationale jaarlijkse quota.

Aanvraagquota voor derdelanders met een status EU-langdurig ingezetene in de tweede lidstaat

Estland en Italië zijn de enige landen die een quotum hebben ingevoerd voor derdelanders met een status EU-langdurig ingezetene. In Estland is dit een quotum dat geldt voor alle soorten aanvragen voor het vestigen en economisch actief zijn in Estland. Dit quotum wordt jaarlijks vastgelegd. In Italië vormen derdelanders met een status EU-langdurig ingezetene een aparte groep binnen de Italiaanse quotaregels waardoor er in 2019 100 vergunningen beschikbaar waren voor derdelanders met een status EU-langdurig ingezetene.

Aan te leveren documenten om arbeidsrelatie aan te tonen

In alle lidstaten behalve Litouwen moet de derdelander met een status EU-langdurig ingezetene een (concept)arbeidsovereenkomst en een verklaring van de werkgever aanleveren bij het indienen van de aanvraag. In Kroatië moet de derdelander daarnaast ook een geldig reisdocument, bewijs van voldoende financiële middelen en een zorgverzekering overleggen. Frankrijk, Luxemburg, Letland en Slowakije verlangen een bewijs dat de kwalificaties en competenties van de derdelander aantoont voor het veld waarin hij/zij werkzaam is, waarbij Slowakije ook een bewijs van het hebben van een woonruimte vereist. In Luxemburg moet de aanvrager zijn/haar curriculum vitae overhandigen en een ondertekend document van de autoriteiten dat de werkgever gemachtigd is om derdelanders aan te nemen. In Letland moet men een uitnodiging van de werkgever overhandigen en Zweden verlangt de meest recente salarisstrook. Nederland vraagt derdelanders een kopie aan te leveren van hun arbeidsovereenkomst, een verklaring van de werkgever en de aanvraag voor een tewerkstellingsvergunning.

7 BG, EL, HR, SE, SI en SK.

8 Naast NL ook in BE, FI, FR, LV, LU, SI en SK.

9 Met Europese burger wordt verstaan een persoon met de nationaliteit van een van de EU/EEA-landen.

10 BE, DE, EE, ES, FI, FR, IT, LV, LU, PT, SK, SI en SE.

Arbeidsrestricties voor derdelanders met een status EU-langdurig ingezetene

Nederland en 10 andere lidstaten¹¹ hanteren restricties voor de toegang tot de arbeidsmarkt waar een werkvisum voor moet worden afgegeven. In sommige van deze lidstaten mag de derdelander met een status EU-langdurig ingezetene bij maximaal 1 werkgever werkzaam zijn. In België, Frankrijk en Luxemburg geldt dit alleen voor het eerste jaar. In Duitsland moet de *Bundesagentur für Arbeit* toestemming geven voor het afgeven van een (tijdelijke) werkvergunning. In Nederland moet de derdelander met een status EU-langdurig ingezetene afgegeven door een andere lidstaat alleen voor het eerste jaar een tewerkstellingsvergunning (TWV) hebben. Na dit jaar is er geen arbeidsmarkttoets meer nodig.

Taalvereisten

Duitsland, Frankrijk en Italië zijn de enige lidstaten die een verplichting kennen tot het volgen van een taal cursus door derdelanders met een status EU-langdurig ingezetene afkomstig uit een andere lidstaat. In Frankrijk geldt dit echter alleen voor derdelanders die verplicht moeten inburgeren en in Duitsland hoeft men deze taal cursus niet te volgen als men bewijs kan overleggen van een eerdere integratie in een andere lidstaat. Zweden en Slovenië hebben geen verplichte taal cursus voor derdelanders maar deze wordt wel op vrijwillige basis aangeboden waarbij Slovenië aangeeft dat deze gratis is.

Aanvraagprocedure EU-langdurig ingezetene

Naast de titel EU-langdurig ingezetene die uit de richtlijn voortvloeit kunnen lidstaten derdelanders ook een nationale verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd verschaffen. Behalve Estland, Ierland, Italië en Luxemburg kennen alle landen een dergelijk nationaal verblijfsdocument. Het is mogelijk voor derdelanders om hun nationale verblijfsstatus om te zetten naar de Europese titel. Echter, de meeste lidstaten¹² kennen geen gefaciliteerde aanvraagprocedure waarmee houders van deze vergunning de status EU-langdurig ingezetene kunnen aanvragen.

Nederland, Litouwen, Tsjechië en Spanje zijn de enige landen die wel een gefaciliteerde aanvraagprocedure kennen voor de status EU-langdurig ingezetene. In Litouwen wordt een verblijfsdocument voor onbepaalde tijd na 5 jaar automatisch afgegeven en in Tsjechië wordt er bij een nationaal verblijfsdocument voor onbepaalde tijd ook automatisch de Europese variant afgegeven. In Nederland wordt een aanvraag voor een nationaal verblijfsdocument voor onbepaalde tijd automatisch behandeld als een aanvraag voor de status EU-langdurig ingezetene, waarbij de IND automatisch doortoetst aan de voorwaarden van het nationale verblijfsdocument als de aanvrager niet voldoet aan de voorwaarden voor de Europese titel. Wanneer de aanvrager voor geen van deze verblijfsdocumenten in aanmerking komt, wordt er getoetst of de huidige verblijfstitel van de derdelander kan worden verlengd.

Vereisten status EU-langdurig ingezetene

Financiële voorwaarden

De richtlijn stelt¹³ dat de aanvrager voldoende middelen van bestaan en een zorgverzekering moet hebben om in aanmerking te komen voor de status EU-langdurig ingezetene. Het is toegestaan om aanvullende eisen te stellen.

- In meerdere lidstaten¹⁴ geldt, dat om te voldoen aan het middelenvereiste, het inkomen minimaal gelijk moet zijn aan het maandelijkse minimumloon van de lidstaat. Dit minimumloon kan sterk verschillen sterk per lidstaat; van € 312,- in Bulgarije tot € 2.142,- in Luxemburg. In Nederland volstaat een inkomen van 70% van het minimumloon, € 1.236,52 per maand in 2019.¹⁵

11 BE, DE, EE, FI, FR, HR, LV, LU, NL, PT en SK.

12 BE, CY, DE, EE, FI, FR, HR, HU, MT, PL, PT, SE, SI en SK.

13 Art. 5, richtlijn 2003/109/EC.

14 BG, EL, FR, LT, LV, LU (social minimum salary for a non-qualified worker) en MT.

15 In de EMN Inform is per abuis vermeld dat 100% van het minimumloon gevraagd wordt.

- Estland, Spanje, Italië, Kroatië, Polen, Portugal en Slovenië vereisen het minimale bijstandsniveau als minimaal middelenvereiste.
- Italië, Polen en Spanje geven aan dat het minimale middelenvereiste toeneemt aan de hand van de grootte van de gezinssituatie waarbij Italië en Griekenland aangeven ook een onderscheid te maken naar het aantal financieel afhankelijke gezinsleden. In Kroatië moet de aanvrager minimaal drie keer het bijstandsniveau verdienen en dit minimale vereiste neemt toe aan de hand van de grootte van de gezinssituatie.
- Cyprus, Duitsland Tsjechië, Finland, Hongarije Zweden en Slowakije hebben geen minimaal middelenvereiste vastgelegd in hun nationale wetgeving.

In de meeste lidstaten¹⁶, waaronder Nederland, hoeft de aanvrager niet voor de volledige verblijfsduur van 5 jaar documenten te kunnen overleggen voor het onderbouwen van het financiële middelenvereiste. Echter, Nederland bekleedt door haar regelgeving wel een uitzonderingspositie in de manier waarop de beoordeling hiervoor wordt toegepast. In Nederland moeten aanvragers een arbeidscontract overleggen dat geldig is tot tenminste 12 maanden na het indienen van de aanvraag van de status EU-langdurig ingezetene. Wanneer dit niet kan worden overlegd moet de aanvrager kunnen aantonen dat hij/zij voor een periode van tenminste 3 jaar voor deze aanvraag voldeed aan het middelenvereiste. In Finland kan er ook verder terug gekeken worden als de aanvrager in de 5 jaar voor de aanvraag onvoldoende eigen middelen heeft. Slowakije heeft geen wettelijk vastgestelde periode en het is aan de discretionaire bevoegdheid van de behandelaar om te bepalen hoe ver er wordt teruggekeken. In België, Cyprus, Estland en Spanje vindt een momentopname plaats tijdens de aanvraag. In Frankrijk, Luxemburg en Zweden moet de aanvrager wel aannemelijk maken dat hij/zij in de volledige 5 jaar voor de aanvraag over voldoende middelen beschikte.

Huisvesting

Ongeveer de helft van de lidstaten¹⁷ vraagt de aanvrager, naast het middelenvereiste, ook een document te overleggen waarin hij/zij aantoont te beschikken over geschikte huisvesting. Duitsland, Italië, Luxemburg en Tsjechië hebben de criteria hiervoor (lokaal) wettelijk vastgelegd. In Nederland hoeft men dit niet te overleggen.

Integratie en taalvereisten

Net als in 14 andere lidstaten¹⁸ stelt Nederland als voorwaarde dat de aanvrager moet voldoen aan bepaalde integratievereisten. De voornaamste integratievoorwaarde is een minimale kennis van de taal van de lidstaat. De meest gangbare taalniveaus zijn A2¹⁹ en B1²⁰ van het Europees Referentiekader (ERK). Uitzonderingen worden gemaakt voor minderjarigen²¹, ouderen²², alumni van een school in de lidstaat²³, uitsluitingsgronden vanwege de gezondheid²⁴, beperkte rechtsbevoegdheid²⁵ en aanvragers met een internationale beschermingsstatus²⁶.

Kennis over de lidstaat

Vijf lidstaten²⁷, waaronder Nederland, verlangen dat de aanvrager een minimale basis-kennis heeft van de lidstaat waar hij/zij verblijft. De manier waarop deze kennis wordt getest verschilt per lidstaat;

- In Duitsland en Litouwen wordt een test afgenomen over de grondwet en maatschappelijke normen en waarden.
- In Frankrijk moet de aanvrager een eed afleggen waarin hij/zij stelt de principes van de Franse Republiek te respecteren.
- Malta eist een aanwezigheidsplicht van tenminste 100 uur voor een cursus over de Maltese maatschappij, economie, cultuur en geschiedenis.
- In Italië moet een aanvrager voor een vergunning die langer dan een jaar geldig is een brief ondertekenen waarin hij/zij verklaart voldoende kennis van de Italiaanse grond-

16 BE, BG, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, HR, HU, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, SI en SK.

17 BG, CY, CZ, DE, EL, HU, IT, LV, LU, MT, PL en SK.

18 Naast NL ook CY, CZ, DE, EE, EL, FR, HR, IT, LV, LT, LU, MT, PL en PT.

19 CY, FR, IT, LT, LV en NL.

20 DE, EE, PL en HR.

21 EE (jonger dan 15), HR (onder de schoolgerechtigde leeftijd), IT (jonger dan 14), NL (jonger dan 18), en PL (jonger dan 16).

22 EE (65 jaar en ouder), FR (65 jaar en ouder), HR (65 jaar en ouder bij geen arbeid), LT (75 jaar en ouder) en NL (AOW-gerechtigde leeftijd).

23 EE, HR, NL, PL en PT.

24 EE, IT, NL en LT.

25 EE.

26 IT.

27 Naast NL ook DE, FR, IT, LT en MT.

wet, maatschappij en levenswijze te hebben en ten minste niveau A2 van de Italiaanse taal machtig is.

- Luxemburg kent geen specifieke inburgeringsvoorwaarden waaraan voldaan moet worden behalve dat er een 'mate van integratie' moet hebben plaatsgevonden. Hierdoor is er een grote discretionaire bevoegdheid voor de competente autoriteiten. Aanvragers kunnen certificaten van taalcursussen, lidmaatschappen van clubs en verenigingen of getuigenverklaringen van derden overleggen om hun mate van integratie aan te tonen.

Nederland kent een combinatie van deze vereisten. Voor de aanvraag EU langdurig ingezetene moet men voldoen aan het inburgeringsvereiste. Dat wil zeggen dat men het inburgeringsdiploma moet hebben behaald. Hiermee laat men zien dat men voldoende Nederlands kan lezen, schrijven, spreken en verstaan. Soms hoeft men geen inburgeringsexamen te doen²⁸. België, Bulgarije, Finland, Hongarije, Ierland, Slowakije, Slovenië, Spanje en Zweden kennen geen integratievereisten voor het verkrijgen van de status EU-langdurig ingezetene.

Voortvloeiende rechten uit de status EU langdurig ingezetene

Toegang tot de arbeidsmarkt

Net als in 12 andere lidstaten²⁹ kent Nederland restricties voor de toegang tot arbeidsmarkt. Deze restricties gelden voor (bestuurlijke) functies binnen het nationale overheidsbestel. In Portugal kan een uitzondering worden gemaakt voor derdelanders afkomstig uit Portugeessprekende landen en in Kroatië kan men toestemming krijgen voor het uitvoeren van bestuurlijke functies.

Gelijke behandeling ten aanzien van het sociale vangnet

De richtlijn³⁰ staat lidstaten toe om de gelijke behandeling ten aanzien van het sociale zekerheidsstelsel te limiteren waarbij derdelanders alleen in aanmerking komen voor uiterst noodzakelijke tegemoetkomingen. Cyprus en Griekenland zijn de enige landen die hebben aangegeven hier gebruik van te maken waarbij Cyprus aangeeft dat de derdelander moet verblijven in de geografische gebieden waar de Cypriotische overheid effectieve jurisdictie heeft en in Griekenland wordt er alleen ondersteuning geboden aan groepen zoals kwetsbare kinderen en mensen met een (lichamelijke) beperking.

Gelijke behandeling buiten de reikwijdte van de richtlijn

Er zijn 8 lidstaten die de gelijke behandeling ook bieden op terreinen die niet worden genoemd in de richtlijn. Zo geven Tsjechië en Slovenië de mogelijkheid tot het aanvragen van kinderbijslag, huurtoeslag en steun voor mensen met een beperking. Estland, Hongarije, Luxemburg, Slovenië en Spanje geven derdelanders met langdurig verblijf de mogelijkheid om te stemmen in lokale verkiezingen en referenda waarbij Spanje aangeeft dat dit alleen geldt voor derdelanders uit herkomstlanden waar Spanjaarden ook mogen stemmen. Portugal biedt publieke gezondheidszorg aan derdelanders en Zweden stelt dat er een complete gelijkwaardigheid is met betrekking tot toegang tot het socialezekerheidsstelsel.

Verliezen van de status EU-langdurig ingezetene

Langer dan 12 maanden afwezig van het EU-grondgebied of 6 jaar afwezig van de gastlidstaat

Wanneer een derdelander de status EU-langdurig ingezetene eenmaal heeft verworven kan deze status worden ingetrokken als de derdelander langer dan 12 maanden afwezig is geweest³¹ van het EU-grondgebied en/of als hij/zij langer dan 6 jaar afwezig is uit de

28 Zie ook <https://ind.nl/onbepaalde-tijd/Paginas/Aanvragen-status-EU-langdurig-ingezetene.aspx>.

29 Naast NL ook in BE, CY, EE, ES, FR, HR, IE, LV, LT, LU, PL, en PT.

30 Art. 11(4) van richtlijn 2003/109/EC.

31 BE, BG, CZ, EE, ES, FI, FR, LV, LT, LU, MT, NL, PT en SI kennen een ruimere maximale afwezigheidsduur toe voor specifieke gevallen.

gastliststaat die hem/haar deze status heeft toegekend³². Lidstaten mogen hier echter van afwijken³³. Nederland en 8 andere lidstaten passen hiervoor een uitzonderingsclausule toe³⁴. In Nederland is dit onder andere bedoeld voor derdelanders die in verband met hun studie langer dan 6 jaar in een andere lidstaat van de Europese Unie hebben verbleven. Duitsland biedt deze uitzondering aan derdelanders die meer dan 15 jaar legaal in Duitsland hebben verbleven en wanneer deze afwezigheid voordelen biedt voor Duitsland of dat de afwezigheid buiten de schuld van de derdelander om is. Malta en Ierland geven aan per geval te bekijken of de uitzonderingsclausule kan worden toegepast.

Overige intrekingsgronden

De status EU-langdurig ingezetene kan naast het overschrijden van de maximale afwezigheidsduur onder andere worden ingetrokken wanneer er sprake is van frauduleuze omstandigheden, of als er sprake is van een dreiging voor de openbare orde of nationale veiligheid³⁵. Daarnaast kennen 15 lidstaten³⁶ een procedure om de status EU-langdurig ingezetene in te trekken wanneer de derdelander niet meer in aanmerking komt voor de subsidiaire beschermingsstatus. Nederland en 8 andere lidstaten³⁷ doen dit niet.

Informatie- en communicatievoorzieningen over de status EU-langdurig ingezetene

Informatievoorziening

In een eerder rapport van de Europese Commissie in 2011³⁸ stond dat er een gebrek is aan kennis over de verblijfsstatus EU-langdurig ingezetene en de rechten die deze status biedt. In een later rapport uit 2019 wordt dit herbevestigd maar ondanks de toegenomen kennis over de status in de periode tussen 2008 en 2017 zijn het nog steeds dezelfde 4 lidstaten³⁹ waar 90% van de vergunningen wordt verstrekt. Redenen hiervoor volgens het onderzoek zijn het gebrek aan informatievoorzieningen over de status en de omstandigheid dat deze soms moet concurreren met langer bestaande nationale verblijfsstatussen. Italië geeft aan dat verschillende ministeries samenwerken aan een website die in verschillende talen informeert over arbeid, integratie en inburgering. Luxemburg en Malta geven aan via brochures informatie te verschaffen over de status EU-langdurig ingezetene.

Moment van informatieverschaffing

Verschillende lidstaten⁴⁰ geven aan dat de informatieverschaffing voor de status plaatsvindt op het moment dat de derdelander wordt geïnformeerd over de vernieuwing van zijn/haar huidige verblijfsdocument. In België en Duitsland kunnen gemeenten de derdelander hierover informeren tijdens de aanvraag maar dit is in België niet verplicht. Bulgarije, Frankrijk en Nederland informeren de derdelander wanneer zij 5 jaar in deze lidstaten verblijven. In Nederland gebeurt dit in de praktijk gemiddeld 3 maanden voordat het huidige verblijfsdocument afloopt. In ongeveer de helft van de lidstaten⁴¹ is er geen actieve informatievoorziening om de status onder de aandacht te brengen omdat de informatie over deze status op internet te vinden is.

32 Art. 9(4), par. 2 van richtlijn 2003/109/EC.

33 Art. 9(4), par. 3 van richtlijn 2003/109/EC.

34 Naast NL ook DE, EE, ES, FI, LV, MT en PT.

35 Art. 9(1, a t/m c), van richtlijn 2003/109/EC.

36 BE, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LV, MT, PL en SK.

37 Naast NL ook BG, DE, LT, LU, NL, PT, SI en SE.

38 Report on the implementation of Directive 2003/109/EU, COM(2011) 585 final, p.10.

39 AT, CZ, EE en IT.

40 DE, EE, EL, LU en SE.

41 CY, CZ, EL, ES, FI, HR, HU, IE, LV, LT, MT, PL, PT, SI en SK.